

België 2.0

De visie van Professor Philippe Van Parijs

Humo, 21 september 2010, pp. 36-40

Nog ben ik de hoek van de straat van professor **Philippe van Parijs** (59) niet omgereden, of ik ben al een stukje wijzer: Paviastraat heet ze, vandaar dus die vreemde naam *Paviagroep* van het clubje rond Van Parijs dat al enige tijd voor een federale kieskring ijvert. *Re-Bel* heet dan weer een ander initiatief waarbij hij betrokken is: onder meer aan de zijde van de econoom **Paul de Grauwe** probeert Van Parijs de Belgische structuren te herdenken - 'Rethinking Belgium'.

Ik rij naar hem toe in zo'n week dat de Belgische structuren weer eens op hun grondvesten daveren (Plan B! Het Einde van België!). Van Parijs is ten slotte een in alle landsgedeelten gewaardeerd observator van het aanslepende communautair conflict, en hij is niet te beroerd om originele oplossingen aan te reiken. Hij is ook een zeer gezien wetenschapper: zoveel lopen er hier nu ook weer niet rond die de Franquiprijs kregen en ook aan Harvard mogen lesgeven. Maar omdat hij bij het grote publiek vooralsnog niet zó bekend is, is het eerste wat ik hem vraag: 'Wilt u uw identiteitskaart eens tonen?'

<PHILIPPE VAN PARIJS> « Wat ik zéker ben is: een Brusselaar. Toen *Le Soir* me onlangs mijn opinie over België vroeg '*en tant que francophone*', heb ik ze moeten zeggen dat ik 'als Franstalige' geen opinies heb. Want ik ben wel blij dat ik Frans spreek, lees en schrijf, maar voor mijn politieke identiteit maakt dat niet zoveel uit: ik vind het heel belangrijk dat die niet-etnisch is. » Ik ben geboren in het Hôpital Français in Sint-Agatha-Berchem - daar zijn nog andere beroemde Belgen geboren, zoals **Jean-Claude Van Damme** (*lacht*). De eerste acht jaar van mijn leven ben ik opgegroeid in Molenbeek, in het huis van mijn overgrootvader. Die kwam uit West-Vlaanderen, was daar al verfranst. Mijn ouders vonden dan de plafonds van zo'n negentiende-eeuws huis te hoog en zijn naar Ganshoren verhuisd. Daar heb ik gewoond tot ik in Leuven ging studeren, in 1971, ik heb er de laatste jaren van de UCL meegemaakt. Dan: doctoraat in Oxford, mijn vrouw daar ontmoet, een jaar Californië, terug naar Oxford, een half jaar Duitsland, en sinds begin van de jaren tachtig weer in België. Zeventien jaar in Louvain-la-Neuve gewoond, maar ik heb er me altijd in ballingschap gevoeld, en ben uiteindelijk toch naar Brussel teruggekeerd. Nu geef ik behalve in Leuven en Harvard vooral les aan de UCL, waar ik de Hoover leerstoel in economische en sociale ethiek leid.»

<HUMO> U studeerde filosofie, economie, recht, sociologie, linguïstiek. Hoe mogen we u in één woord noemen?

<VAN PARIJS> « Ik ben filosofóóf, maar wel een filosoof die meer dan met andere filosofen contact heeft met economen, juristen, politicologen, linguïsten. Aan de UCL werk ik binnen de faculteit Economische, Sociale en Politieke Wetenschappen.

» Laat ik het zo samenvatten: ik ben een Brusselse filosoof. Of een filosofische Brusselaar (*lacht*).»

<HUMO> Die tweetalig is.

<VAN PARIJS> « Daar ben ik mijn grootvader van moeders kant heel dankbaar voor. Hij was een indrukwekkende figuur, had zoiets van 'Geen Franse complimenten!' en hij is het die er bij mijn ouders op aangedrongen heeft dat we ook Nederlands zouden blijven spreken. Ik heb dat Nederlands uiteindelijk kunnen behouden, omdat ik het in Louvain-la-Neuve zelf met mijn kinderen sprak. Dat was de afspraak met mijn vrouw, die Britse is: zij sprak Engels met de kinderen, ik Nederlands. Het komt erop neer dat de enige periode dat ik helemaal geen Nederlands meer sprak mijn jaren in Leuven waren: toen hadden we geen enkel contact met de Vlamingen - ongelooflijk eigenlijk.»

<HUMO> Weggejaagd worden uit Leuven is voor veel Franstaligen op een trauma uitgelopen.

<VAN PARIJS> « Voor mij helemaal niet! Toen ik daar aankwam waren de beslissingen al gevallen, de periode van spanning was voorbij. Zelf heb ik die uitdrijving van de UCL uit Leuven altijd een van de meest wijze beslissingen uit de geschiedenis van dit land gevonden. We moeten die generatie aan de KU Leuven bedanken: Waals-Brabant zou nooit de rijkste provincie van het land geworden zijn en de enige echt dynamische provincie van Wallonië als dat toen niet gebeurd was. De grootste Franstalige universiteit in een Vlaamse stad, dat was totáál zinloos. Gelukkig was er toen iemand met visie als **Michel Woitrin**, de toenmalige algemeen beheerder van de UCL, die terwijl rector **Massaux** nog altijd '*Non! Non!*' aan het roepen was zonder wettelijke basis opties op land nam in Ottignies.»

<HUMO> Laat ik maar opbiechten waarom ik naar hier gekomen ben. Als er weer eens beweerd wordt dat België op barsten staat, bent u altijd de rots in de branding en blijft u met beargumenteerde stelligheid zeggen dat een splitsing van dit land onmogelijk is. Het benieuwt me of u dat standpunt vandaag onverminderd aanhoudt, nu er zoveel in beweging lijkt.

<VAN PARIJS> « Natúúrlijk zal België nooit splitsen. Er is absoluut niks fundamenteels veranderd. Of het nu de Franstaligen of de Nederlandstaligen zijn die alweer opstaan en zeggen: 'Foert, als het hier zó moet, dan nog liever splitse! Dan zijn we weg!' - we hebben het allemaal al eens meegemaakt, dat is *l'éternel retour*. Wat ze bedoelen is: dan zijn we weg mét de hoofdstad, Brussel. Want zonder Brussel willen ze geen van beiden weg, en daarom kúnnen ze niet weg, want de hoofdstad zal nooit met één

van die partijen meegaan. Omwille van Brussel zijn we aan elkaar geplakt. In een België zonder Brussel, daar bestaat geen twijfel over, hadden we al lang een Tsjechoslowaaks scheidingsscenario gehad.»

<HUMO> Al die kolommen in de kranten over Plan B, de boedelscheiding: tijdverlies?

<VAN PARIJS> « Nee, het is belangrijk dat men voortdurend over die scenario's nadenkt: het is maar wanneer men erover nadenkt dat men ziet dat het niet zal werken.»

<HUMO> U ziet alles eeuwig terugkeren. Maar is er aan Franstalige kant toch niet iets nieuws te ontwaren? De PS heeft zich duidelijk uitgesproken voor een Waals-Brussels 'Belgique française', Le Soir noemt dat het meest waarschijnlijke van alle B-plannen: 'B = Wallonie + Bruxelles'.

<VAN PARIJS> « De Walen zijn altijd voor zo'n scenario geweest: dat is geen nieuws. Ik stootte daarstraks nog toevallig op een knipsel uit 2004, waarin **Elio Di Rupo** precies hetzelfde zegt als je vandaag hoort: 'De PS wil de eenheid van het land, maar als de Nederlandstaligen ons geen andere keuze laten, moeten de Walen en Brusselaars samen een natie vormen.'

» Maar ze moeten de Brusselaars dus meekrijgen, en ik geloof niet dat hun houding veranderd is. Een recente betrouwbare steekproef is er niet, maar er is er wel één uit 2006: de helft van de Brusselaars had toen het liefst dat er niets wijzigde aan het statuut van Brussel; van de andere helft die een wijziging wel zag zitten koos negentig procent voor een apart statuut voor Brussel. Amper 2,6 procent van de Brusselaars wilden een aansluiting bij Vlaanderen, en 1,8 procent bij Wallonië. Dat zegt toch genoeg: de waarschijnlijkheid dat het land splitst is héél heel klein, en als het toch zou splitsen is de enige mogelijkheid een splitsing in drie of vier stukken, maar niet in twee.»

<HUMO> Mag ik toch nog eens proberen? Is er in Vlaanderen niks nieuws aan de hand als je in De Tijd een kop te lezen krijgt als: 'Vlaanderen is leefbaar zonder Brussel.'

<VAN PARIJS> « Natúúrlijk is Vlaanderen leefbaar zonder Brussel, natúúrlijk is Wallonië leefbaar zonder Vlaanderen en Brussel, en is Brussel leefbaar zonder de rest, enzoverder. Maar het punt is dat je oog moet hebben voor de mogelijke catastrofale gevolgen.

» Neem Brussel. Je kan redeneren: als we vanuit Vlaanderen geen transfers meer moeten betalen valt de rekening uiteindelijk wel mee als we splitsen. Maar dat is dan te statisch geredeneerd: Brussel zal, om het leefbaar te houden, een heel ander beleid gaan voeren. Brussel zal geen andere optie hebben dan de vele armen die het vandaag huisvest naar Vlaanderen en Wallonië weg te duwen. Het zal bijvoorbeeld een wooncode invoeren die meertaligheid verplicht maakt of striktere regels heeft inzake het aantal personen dat in één huis mag wonen, zodat de armsten naar Vilvoorde of Tubeke zullen moeten verhuizen.

» En wat zal Brussel doen met al die Vlaamse pendelaars? Er zijn vijf keer meer ambtenaren van de Vlaamse overheid die in de gemeente Antwerpen wonen dan in heel het Brussels gewest. Eigenlijk zou het voor Brussel beter zijn als die pendelaars niet meer kwamen, want ze brengen veel verkeer mee, betalen elders belastingen, en kopen hooguit een sandwich aan het Centraal Station. De strategie van Brussel moet dan zijn dat het duurder en moeilijker wordt om naar Brussel te komen, zodat mensen die een job in Brussel hebben er voordeel bij hebben daar ook te komen wonen. En de Europese bureaucraten, die zullen ze wel naar Kraainem en Wezenbeek sturen, want die brengen ook geen geld op: door geen enkele nieuwe Europese school op het grondgebied van Brussel toe te laten, kan Brussel die ook weggagen.

» Zo zouden er tal van perverse effecten zijn in geval van splitsing, consequenties die niet in het belang zijn van de drie regio's. Gelukkig zijn noch de Walen noch de Vlamingen idioten, dus ik geloof dat het zover niet zal komen.»

<HUMO> Als er zoveel gezond verstand voorradig was, zou deze crisis al niet zo lang aanslepen, zou je kunnen denken: we zijn al diep in de irrationaliteit weggezakt als we de band met Brussel in vraag stellen in plaats van er het economische voordeel van uit te buiten.

<VAN PARIJS> « Bij een koppel kan dat zo gaan: omdat één van beiden heel kwaad is, zich heel beledigd voelt, knalt er een deur dicht - baf! - en valt op een irrationeel moment het grote woord: 'Nu is 't gedaan!' Nadien betreuren ze 't misschien allebei, maar de emoties waren nu eenmaal zo hoog opgelaaid dat er onomkeerbare dingen gebeurd zijn. Maar zo werkt het hier dus niet: Vlaanderen, Brussel en Wallonië blijven liggen waar ze liggen, niemand zal vertrekken, ze hangen aan elkaar met duizenden elastieken. Als men vandaag geen compromis vindt over 54 vragen, hoe zou men dan wel een compromis vinden over een splitsing? Want splitsen betekent: akkoord gaan over 5330 vragen, met een veel grotere impact.»

<HUMO> Intussen verbetert het speculeren over een B-plan onze positie niet in kringen van beurspeculanten.

<VAN PARIJS> « De financiële markten zijn gevoeliger dan ooit, daar heeft Paul de Grauwe al op gewezen. Men kan ter geruststelling aanvoeren dat een groot deel van onze staatsschuld intern is; dat maakt een beetje verschil, maar geen groot verschil. Je kan snel in een dynamiek geraken die je helemaal niet gewild hebt. Als de markten beginnen te twijfelen: 'Oeioei, die Belgen krijgen het niet opgelost...' *Poef!* Dan begint de kost van de staatsschuld te stijgen.

» Het zal jaren en jaren duren voor een splitsing echt helemaal onderhandeld is en intussen zullen het vooral de Vlamingen zijn die de hogere kost van de staatsschuld moeten betalen, omdat Vlaanderen voor bijna zeven tiende van het nationaal inkomen. De Vlamingen zouden kunnen redeneren: hoe nerveuzer de markten worden, hoe sneller we moeten splitsen. Om dan meteen weer geconfronteerd te worden met de realiteit dat snel splitsen helemaal niet kán. Zeker niet als Vlaanderen er meteen bij zegt dat er in

Vlaams-Brabant géén referendum mag komen om te beslissen welke gemeenten bij Brussel kunnen aansluiten. Daar komt dan ruzie over, en dat kan lang duren.»

<HUMO> Is het wishful thinking van de Vlamingen als ze denken dat de huidige taalgrens staatsgrens kan worden?

<VAN PARIJS> « In het internationaal recht heb je daar allerlei regelingen voor, maar uiteindelijk zie ik er vooral een politiek probleem in, op het niveau van de Europese Unie. Ook intelligente Vlaams-nationalisten weten wel dat de grote landen in de Europese Unie helemaal geen voorstander zijn van om het even welke vorm van secessie. Dat zou een heel slecht precedent zijn voor hun eigen Catalonië, Schotland, Beieren, Corsica, of Lombardije.

» Dat er een conflict zou komen over de staatsgrens is duidelijk: de Franstaligen zullen schermen met het argument van de democratie in de Vlaamse gemeenten met een Franstalige meerderheid. Je kan je ook voorstellen dat de vele Europeanen die in Tervuren wonen zullen zeggen: 'Wij willen bij de hoofdstad van Europa blijven, wij willen niet wonen in dit *narrowminded Flanders*. Wij willen ook een referendum!' Ze gaan dan druk uitoefenen op de Europese Raad. En die Europese Raad zal daar oren naar hebben. Het zal alleszins ingewikkeld zijn voor een onafhankelijk Vlaanderen lid te worden van de Europese Unie.»

<HUMO> Blijft in geval van splitsing Brussel Europese hoofdstad?

<VAN PARIJS> « Het kan niet anders, denk ik. Ten eerste omdat hier inmiddels zoveel internationale organisaties gevestigd zijn. En er komen er elke week nog bij. Want zo werkt *network power* nu eenmaal: die organisaties hebben behalve met de Europese instellingen vooral contacten met elkaar: ze moeten zijn waar de anderen al zijn, en alleen weer naar elders trekken heeft geen zin.

» Een verhuizing van de centrale Europese instellingen is dan weer onwaarschijnlijk omdat men er met z'n 27 of meer nooit zou uitkomen waar de nieuwe zetel dan wel moet komen. Vooral ook omdat velen hier nu zwaar geïnvesteerd hebben. Zelfs de vrijstaat Beieren heeft hier in Brussel een kasteel! En dan zouden ze plots zeggen: 'We gaan naar Bonn of Praag'? Nee, de waarde van die goederen hier zou plots dalen, en omwille van de enorme speculatie op de nieuwe plek zou een verhuizing erg duur zijn. Met even grote zekerheid als dat de Belgische federatie zal blijven bestaan kan ik dus zeggen: Europa blijft in Brussel.»

<HUMO> U zal het met me eens zijn dat er zich in het debat toch één nieuw inzicht aan beide zijden heeft gemanifesteerd: je moet niet bang zijn om een economie op een erg kleine schaal te organiseren, Zwitserland en Singapore doen het uitstekend.

<VAN PARIJS> « Dat klopt, en dat heeft te maken met de algemene impact van de globalisering. Zolang de markt een nationale markt was, was het belangrijk een groot land te zijn. Maar nu de markt Europees of zelfs globaal is, wordt de ideale grootte van een land kleiner en kan je zeggen: laten we maar een beleid voeren op een heel kleine schaal. Ook wanneer we ons

afscheuren, zullen we de Euro nog gebruiken, en de economisch relevante wetgeving situeert zich op het Europese niveau. Nog eens: het argument om Vlaanderen en Wallonië samen te houden is zeker niet dat ze apart niet zouden overleven - Luxemburg is nog kleiner - maar dat ze tot elkaar veroordeeld zijn door Brussel.»

<HUMO> Volgt u de lopende - of beter: stokkende - onderhandelingen op de voet?

<VAN PARIJS> « Op de voet mag ik niet zeggen. Ik volg de twits van **Carl Devos**, die daar om de drie uur iets over te zeggen heeft. Televisie kijk ik bijna niet, ik lees wel elke morgen twee kranten: een ontbijt zonder Le Soir en De Morgen is geen ontbijt. 't Is wel geweldig vervelend, je hoort altijd hetzelfde, maar ik vind dat we dit keer geduld móéten opbrengen.»

<HUMO> Een peiling van Het Laatste Nieuws stelde nog maar eens dat driekwart van de Vlamingen vindt dat België moet blijven bestaan; slechts 8,5 procent van hen ziet ons land liever verdampen. Maar diezelfde Vlamingen maken het in het stemhokje wel moeilijk door massaal voor een separatist te stemmen, Bart de Wever. Moeilijk te begrijpen?

<VAN PARIJS> « Zo verwonderlijk vind ik dat niet. Ze verwachten dat we met hem betere kansen hebben om vooruitgang te boeken. Ik vind dat zelf ook, ook al is hij uiteindelijk voor Vlaamse onafhankelijkheid.

» **Bart Maddens** heeft in Le Soir iets interessants gezegd, ik heb hem er al voor gefeliciteerd: wat de NVA nu met de steun van veel kiezers vraagt is een beetje zoals het Charter van Quaregnon van de socialisten aan het einde negentiende eeuw. Zij vroegen toen niets minder dan de nationalisatie van alle productiemiddelen. Die eis is inmiddels al lang verdwenen, maar dat betekent niet dat hij geen invloed gehad heeft op de ontwikkeling van onze instellingen: zonder die dreiging van een radicale omvorming van ons kapitalistisch systeem in een socialistisch systeem zouden we onze huidige sociale zekerheid nooit hebben gehad.»

<HUMO> Radicaal Vlaamse onafhankelijkheid nastreven om een hervormd België te krijgen is dan de moderne parallel. Maar dan moet De Wever uiteindelijk wel voor een compromis kiezen. Aan Franstalige kant, en daar niet alleen, ontwaart men meer een meer een verrottingsstrategie achter zijn politiek.

<VAN PARIJS> « Zijn grote intellectuele held is **Edmund Burke** en ik heb hem in een van mijn twits dan ook al een citaat van Burke bezorgd: *'All government, indeed every benefit and enjoyment, every virtue and prudent act, is founded on compromise.'* **Deweever** heeft altijd op consistente wijze gezegd dat hij geen revolutionair is en binnen de instellingen wil werken, en ik geloof wel dat hij op een compromis uit is. Maar hij zal zijn achterban moeten uitleggen dat hij in de gegeven omstandigheden het maximum verworven heeft; zonder vette vis gaat hij niet naar huis.

» Ik heb De Wever eens op bezoek gehad in Louvain-la-Neuve, in 2008. Zelfs voor een grote groep Franstalige studenten is hij een geweldig communicator: goed voorbereid, een coherent denken. Er zijn dingen waarover ik het helemaal met hem eens ben: *la nation belge*, dat is voorgoed gedaan, daar moeten we niet meer over dromen. Tegen iedereen die zegt '*Touche pas à ma Belgique!*' kan ik alleen maar zeggen dat we er wel aan zullen moeten raken, want dat oude België bestaat alleen nog in de geesten van sommige Franstaligen.

» België zal verdampen onder de Europese koepel, zegt De Wever, en dat vind ik prima. Ik heb zelf in 1998 de eerste versie van een boek geschreven, uiteindelijk niet gepubliceerd, dat 'Une mort très douce' zou heten en het langzaam afsterven van België beschreef. Ik ben geen fetisjist van België, ik vind het een kunstmatig land, net als Vlaanderen, Wallonië, het Brusselse gewest of de EU kunstmatig zijn. Instellingen zijn geen doelstellingen op zich, het zijn maar werktuigen ten behoeve van de mensen.

» Maar of De Wever nu een verrottingsstrateeg is of niet, om aan zijn onafhankelijk Vlaanderen te geraken heeft hij twee problemen. Want we kunnen het er wel over eens zijn dat de Belgische federatie gerust weg mag als ze niet meer nodig is, het punt is dat ze nog generaties lang nodig zal zijn. Want Europa is vandaag geconfronteerd met dezelfde fundamentele problemen als de Belgische federatie, alleen nog veel erger. Ook Europa staat voor de vraag hoe je democratie en solidariteit organiseert tussen groepen mensen die niet dezelfde taal spreken, niet dezelfde etnische herkomst hebben.

De Duitsers hebben geen groot probleem met een transfer van Beieren naar Bremen, wel met een transfer van Beieren naar Griekenland.

» Om te kunnen verdampen, dat moet Bart De Wever nog inzien, moet België eerst goed functioneren als federatie, moet het bewijzen dat op deze kleine schaal werkt wat Europa op een hoger niveau moet proberen te bereiken. En daarvoor hebben we inderdaad een staatshervorming nodig.»

<HUMO> Ik voel dat z'n tweede probleem eraan komt.

<VAN PARIJS> « De Wever wil Brussel niet lossen. En zijn oplossing heet dan: condominium. Een gemeenschappelijk beheer van Brussel door de gemeenschappen - zodat het Brusselse gewest verzwakt en de gemeenschappen meer belang krijgen. En dat is echt naïef. In twee opzichten: ten eerste houdt hij dan geen rekening met de bevolking die Brussel inmiddels heeft. Bart De Wever komt regelmatig naar Brussel, maar ik vrees dat hij gewoon naar zijn bureau gaat en nooit de Brusselse bevolking ontmoet. Het is inmiddels surrealistisch in dergelijke termen over de Brusselse bevolking na te denken. Alsof er twee stammen zijn die hun eigen scholen, dienstverlening, enzovoorts, moeten hebben, zonder dat ze contact hebben met elkaar. Zo kán je niet meer over Brussel denken! Misschien valt er in de Brusselse bejaardentehuizen nog een glimp op te vangen van een groep Vlamingen die van generatie tot generatie standhield, in de Brusselse straten zie je een andere realiteit. Minder dan één procent van de inwoners van Brussel definieert zichzelf nog in de eerste plaats als Vlaming, zes procent als Francofoon, en dat vermindert nog.

» Zeven procent van de Brusselaars zegt uitsluitend Nederlands als moedertaal te hebben, maar onder de dertig is dat nog maar twee procent: zeven maal minder dan de veertien procent onder de 65-plussers. Die kant gaat de dynamiek dus op. Zodat de Vlamingen zich kunnen gaan afvragen welk recht ze nog hebben om daar in Brussel iets te zeggen te hebben. Dat condominium van Bart Dewever komt neer op een kolonisatie door mensen die buiten Brussel wonen. Natuurlijk kunnen de Vlamingen meebeslissen over wat er in Brussel gebeurt, maar ze moeten in Brussel komen wonen: het is er voor hen niet duurder dan voor Polen of Marokkanen, en bovendien wordt er voor Vlamingen zoveel meer gedaan als voor die anderen.

» Maar wat De Wever voorstelt is niet alleen onaanvaardbaar voor de Brusselse bevolking, hij bereikt ook nog eens het tegendeel van de financiële verantwoordelijkheidszin die hij zegt te willen stimuleren: wat hij voorstelt is een totale *de-responsabilisering* van het gewest Brussel. Want de twee gemeenschappen die Brussel beheren zullen telkens zeggen: "t is mijn fout niet, maar die van de ander!" Er zullen voortdurende blokkeringen zijn, ruzies, en dus helemaal geen goed bestuur.»

<HUMO> Het wordt tijd uw eigen model naar voren te schuiven.

<VAN PARIJS> « Er zijn toch wel meer mensen die zien dat we zo vlug mogelijk in de richting van een slanke, eenvoudige federatie moeten, maar met een sterke sokkel, een federatie - je mag ze *confederatie* noemen als je dat wil, maar zonder *con* gaat het ook - van vier gewesten, Vlaanderen, Wallonië, Brussel en Oost-België, met een grote autonomie. Een *région à part entière*, zoals sommige Franstaligen willen, kan Brussel nooit worden: Brussel heeft verantwoordelijkheden voor de rest van de Belgische federatie en voor Europa, en de Belgische federatie en de Europese Unie hebben dus ook rechten en plichten in Brussel die ze in de andere gewesten niet hebben.

» Men moet ook rekening houden met het feit dat het gewest Brussel maar de centrale wijk is van een veel grotere metropool die ook deels binnen Vlaanderen en binnen Wallonië ligt. Dit impliceert een heel hoge graad van wederzijdse afhankelijkheid die het potentieel voor zinvolle autonomie beperken. Regionale autonomie zou veel groter kunnen zijn indien het Brussels gewest zijn heel hinterland zou insluiten. Maar dat zal nooit gebeuren. Ook dat feit dwingt ons tot innoverende oplossingen als we een gezonde Belgische federatie willen.

» Een Belgische federatie kan je niet doen functioneren alsof het een Franse of Nederlandse natie was: je hebt speciale instellingen nodig. Vandaar ook ons voorstel van een federale kieskring. 'Creationisme!' heeft Bart de Wever dat genoemd, en men ziet er al gauw een poging in om de Belgische natie te doen herleven. Dat is het helemaal niet, het is een poging om de federatie vlotter te doen werken, om mensen die de baas willen zijn van de federatie een *incentive* te geven om te gaan voelen wat er leeft bij de verschillende onderdelen van de bevolking. Vandaag - dat is ook **Herman van Rompuy** ons hier in de Paviastraat nog komen uitleggen - is het groot probleem dat alleen het kernkabinet er moet voor zorgen dat er compromissen gemaakt worden in het belang van geheel het land.»

<HUMO> Er valt een gevoel van moeheid te proeven in dit land door de huidige impasse. U lijkt daar helemaal niet aan ten prooi. Omdat u toch op een afstandje van de politieke wereld zit?

<VAN PARIJS> « Mensen worden er zo moe van omdat ze de structurele moeilijkheid van het probleem onderschatten. Wat hier geprobeerd wordt is echt héél moeilijk: een meertalige federatie doen functioneren, met dan nog eens een hoog niveau van solidariteit. We wonen hier in het laatste meertalig restant van het Habsburgse rijk: alle andere gebieden zijn langs taalgrenzen opgesplitst geraakt, alleen rond de hoofdstad van **Keizer Karel** zit nog een meertalige rest samengeplakt. Je kan zeggen: weg met dat overblijfsel, we zijn het beu! Maar dat zou een domme ouderwetse keuze zijn: het is absoluut essentieel dat we hier een meertalige solidaire democratie kunnen doen werken, omdat het dat is wat Europa en de wereld steeds meer zullen nodig hebben, omdat de technologische ontwikkelingen en de globalisering van de markt ons steeds meer dwingen democratisch en solidair te functioneren op een schaal die noodzakelijk meertalig is.»

<HUMO> U krijgt hier een gratis politiek experiment aangeboden dat Harvard u niet bieden kan.

<VAN PARIJS> « Mijn collega's in Harvard snappen niet waarom ik daar niet bij hen blijf. 't Is nochtans simpel: je hebt daar genoeg mensen om de Amerikaanse elite op te leiden, terwijl er hier te weinig Franstaligen zijn die Nederlands spreken en beide partijen kunnen snappen. Ik woon hier in een moeilijke, maar boeiende stad, de ene dag neem ik de trein naar Leuven, de ander dag die naar Louvain-la-Neuve: het zijn andere werelden waarin ik daar beland, en het is spannend te proberen ze met elkaar te verzoenen.»

Mark Schaevers